TOVERI
(THE COMRADE)

The organ of the Finnish workers in the Western States. The only Finnish Daily in the West. Published Daily, except Sunday, at Astoria, Oregon, by the Western Workmen's Publishing Society.

Office Seventh and Commercial St., Opposite Post Office.
Phone: Office 365, Editorial Dep't 832
Post Office Address:
TOVERI, Box 99, Astoria, Ore.

EDITORIAL STAFF
Elis Sulkanen, Managing Editor, Sulo Syvänen, Alex Sevo, Toivo A. Johnson, A. N. Koskela.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

Sos.-puolue ja 4:n kansainvälisen perustaminen

Sosialistipuolueen virastosta on saapunut raportti Bernin neuvottelukokouksesta, minkä keskustasosialistit olivat kutsuneet koolle joulukuun 5 päiväksi suunnitellakseen jonkunlaisen neljännen kansainvälisen perustamista vastapainoksi Kolmannelle Kansainväliselle. On sanottu raivaajalaisten taholta — ja myös viitattu Sosialistipuolueen viralliselta taholta, että Sosialistipuolue ei ole osallisena neljännen kansainvälisen perustamisessa. Raportti kuitenkin osottaa nuo väitteet menkkuiluksi. Newyorkilainen Joseph Gollomb, joka sattui olemaan Bernissä, edusti Amerikan Sosialistipuoluetta Bernin kokouksessa puoluesiht. Branstetterin valtuuksilla, otti osaa kokouksen menoon, keskusteluihin ja äänestyksiin, täysillä edustajaoikeuksilla. Gollomb ei ollut puolueen säännöllisesti valittu edustaja, joten hänen täytyi esiintyä "epävirallisena" — säännölliset edustajat nimittäin eivät voineet lähteä, eikä ollut aikaa uusia valita, niinkuin olisi haluttu. Muita edustajia olivat tunnetut Kolmannen Internationalen vastustajat, Adler ja Bauer, Itävallasta; Longuet ja Faure, Ranskasta; Ledebour, Crispien, Hilferding ja Rosenfelt, Saksasta; mensheviki Martov, Venäjältä; näiden lisäksi oli edustajia Englannin Independent Labor Partystä, Sveitsin ja Tshekko-Slovakian sosialidemokraattisista puolueista. Kokous ei ollut puolueita sitovasti edustava, vaan sanottujen maiden keskustalaisjohtajien omavaltainen neuvottelukokous, joka kiireesti oli koollekutsuttu neuvottelemaan keinoista mitkä estäisivät joukkoja liittymästä luonnollisesti syntyneeseen Kolmanteen Kansainväliseen liittoon.

Kiire näkyy herroilla olleenkin. Saksassa oli jo riippumattomien sosialistien suuri enemmistö hyväksynyt Kolmannen Kansainvälisen. Ranskassa tiedettiin käyvän samaten. Sentähden oli neljäs kansainvälinen nopeasti perustettava. Pakottavana syynä kiireellisyyteen oli se seikka, että Kolmas Internationale "agiteeraa ja värvää joukkoja", joten jos viivytellään, jää uusi homma kokonaan vaille kannatusta. Näin selittää amerikalainen edustaja raportissaan. Siispä Neljännen Kansainvälisen perustava kokous päätettiin kutsua jo helmikuun 22 päiväksi, 1921, Vieniin. Tämä oli mahdollisimman varhainen päivämäärä, josta voitiin sopia, koska Amerikan Sosialistipuolue Branstetterin edustajansa kautta antaman selityksen mukaan tarvitsi vähintäin kaksi kuukautta edustajien valitsemiseen ja lähettämiseen.

Näin pitkälle siis päästiin perustamispuuhissa, joihin Yhdysvaltain sosialistipuolue oli osallinen. Kuitenkin Raivaaja, kertoessaan Bernin konferenssista, huudahtaa ulkokultaisena: "Me emme ainakaan missään tapauksessa kannata, että Yhdysvaltain sosialistipuolue tulisi ottamaan osaa neljännen kansainvälisen perustamiseen. Ja me olemme varmat siitäkin, että puolueemme keskuudessa yleensä on vain hiukkasen harrastusta sille asialle mitä varten Vienin kokous tulevassa helmikuussa näyttää koolle kutsutun".

Hauskaa juttelua. Mutta Sosialistipuolue oli jo ottanut osaa Neljännen Kansainvälisen perustamispuuhiin, joka puolueen joukoille oli tietona, vaikka sitä Raivaajan taholta tahdottiin kieltää. Puolueen joukoissa "yleensä oli vain hiukkasen harrastusta sille asialle", mutta olipa puolueen virallisella johdolla sen sijaan sangen paljon harrastusta, niinkuin raportti todistaa. Eikä Raivaaja tehnyt mitään puoluejohtajien harrastusten paljastamiseksi, vaan päinvastoin "kamofleerasi" niitä kykynsä mukaan puolustaessaan vastoin joukkojen tahtoa toimivaa "puoluetta".

Kummalliseen myllyyn on joutunut Raivaaja. Sinnepäin, tännepäin, eikä kuitenkaan minnekään päin. Aivan niinkuin Neljännen Internationalen perustajat. Mutta joukot kulkevat suoraan eteenpäin.

HYÖDYKKEIDEN JAKO TYÖVALTIOSSA

Finanssipääoman aikana on huomattavissa virtaus kaupan sivuuttamiseksi: 1) Monopolitrustit järjestävät tavaranjaon niin, ettei välikäsiä tarvita (öljy, olut); 2) osuuskunnat; 3) pientuottajien myyntijärjestöt. Lisäksi tulee sota-ajan korttijärjestelmä ja jakopaikat. Siten kapitalismi on tehnyt esityötä sosialismille.

Kun maan talous järjestetään yhtenäiseksi ja eheäksi, tuottaa kaikkinainen kauppa siihen häiriötä. Se osottaa, että osa hyödykkeitä ei ole yhteistalouden tilastoissa, vaan kiertelee omia teitään. Jos uusi järjestelmä jo olisi vankka, ei eräiden tuotteiden vapaakauppa mitään häiriötä tekisi. Mutta silloin kun on vähän ja kaikki tarkoin käytettävä, on se paha.

Teoreettisesti on asian ratkaisu selvä: Suurliikkeiden joutuessa yhteiskunnan haltuun lakkaa tukkukauppa. Ulkomaakauppa tulee valtion monopoliksi. Väestö ryhmitetään paikallispiirittäin ja saa se tarpeensa jakopaikoista. Suurin osa haluaa syödäkin yhteisruokaloissa. Ja kun suurtalous on voimakas, kontrolloi se käsityötä ja vielä yksilöllistä pientaloutta. Suurin vaikeus on talonpojista, jotka osaksi elävät omillaan, osaksi tekevät kauppaa. Mutta hyvä suurtalous voi sopeuttaa nekin järjestöönsä.

Mutta käytännössä tulee vaikeuksia. Unkarin neuvostovallan kokemuksia kertoilee prof. Varga . Siellä heti alussa pakkoluovutettiin kaikki kauppa, pienillä poikkeuksilla: kirja-, paperi-, elintarve- y. m. kaupat. Sosialidemokratit arvostelivat tätä, mutta haitoista huolimatta oli se välttämätön. Jos ei sitä tehty, olisivat nekin tavarat pian hävinneet salakauppaan ja keinottelun välineiksi. Nyt saatiin tavaraa työväen pahimpaan hätään ja voitiin antaa talonpojille elintarpeita vastaan.

Tukkukaupat pakkoluovutettiin korvauksetta, pikkukauppain tavaroista vietiin korvaustili pankkiin ,josta omistajat saivat nostaa 2000 kruunua kuussa. Paljon joutui kyllä tavaroita salakauppaan eräiden kaupa-apulaisten keinotteluhalun takia. Samasta syystä ei saatu kyllin pian järjestetyksi jakokoneistoa . Olisi pitänyt koota hyödykkeet nopeasti keskitysvarastoihin, järjestää jakopaikat ja sisustaa tyhjät kaupat asunnoiksi.

Ulkomaakauppa oli kyllä monopolisoitu, mutta ulkolaiset liikkeet eivät olleet halukkaat kauppoihin valtion kauppatoimiston kanssa. Täytyi käyttää tunnettuja firmoja, joissa oli ulkolaisten omaisuutta. Salakauppaan olivat ulkomaalaiset sen sijaan halukkaat.

Kunnollista jakokoneistoa ei vielä ennätetty luoda. Vain pääkaupungissa oli suuri osuuskunta ,jolla n. 200 kauppaa. Siinä olisi ollut hyvä pohja, mutta osuusherrat jarruttivat. Sitten oli sodan aikana muodostunut "hankintaryhmiä", joihin kuului työväkeäkin. Ja ne tahtoivat edelleen hankkia omin päin tuotteita maalta. Ja sitten Venäjälläkin tunnettu "säkkikauppa". Sen harjottajat täyttävät junat ja houkuttelevat talonpoikia salakauppaan. Sitä on hyvin vaikea poistaa muutoin kuin rajottamalla matkustajaliikettä. Kapitalistisissakin maissa on huomattu, että kun hiilen säästämiseksi keskeytetään matkustajajunain kulku muutamaksi päiväksi, niin lisääntyy heti maidon ym. saanti jakopaikkoihin rajahintaan.

Mutta säkkikauppaa voi tarmokkaasti rajottaa vain sikäli kuin yhteiskunnallinen jakokoneisto järjestyy. — Jako-asiassa on myös otettava huomioon luokkakortit. Johan sodan aikana kapitalistitkin tunnustivat, että raskaan työn tekijöille kuuluu lisäannos. Vain työväenvalta voi sen periaatteen toteuttaa johdonmukaisesti. — Ja sikäli kun tuotanto kohoo ja luokat katoavat, voidaan siirtyä vapaammin toteuttamaan periaatetta: kullekin tarpeidensa mukaan.

YLEISMAAILMALLINEN TALOUSPULA

Tanskalainen rahamiesten äänenkannattaja "Finanstidende" antaa varsin mielenkiintoisen, joskin lohduttoman kuvauksen nykyhetken talouselämästä. Selostettuaan aluksi viime päivien valtiolliset tapahtumat taloudellisten vaikutustensa valossa ja mainittuaan m. m. Amerikan ja Saksan uusista suhteista — Amerika on avannut suoran lennätinkaapelin Saksaan — ja valtavasta Stinnes-yhtymästä, jossa Krasinkin kuluu olevan mukana, lausuu lehti, että Yhdysvaltain ja Englannin välit tulevat taloudellisten etujen vuoksi suuresti kärjistymään. Kiihkein tulee taistelu olemaan öljystä, jossa Ranska tulee Yhdysvaltain avuksi.

Tämän jälkeen lehti siirtyy puhumaan hintain laskusta ja sen vaikutuksista talouselämään. Lehti kirjoittaa seuraavasti:

Kaiken tämän hälinän keskelle tulla jymähtää suuri hintain lasku. Sekä Amerikasta että Englannista ilmoitetaan, että monet tuotteet ovat laskeneet jo 1914-vuoden hintoihin ja että suuri maailmanpula on tulossa. Ostokyky on kuin pois puhallettuna; niinpä kuuluu, että Australia ja Etelä-Afrika turhaan hakevat pankkiluottoa Lontoosta ostoksiaan varten ja että Englannin vienti sinne näistä syistä on seisahtunut. Siirtomaat itsekin ovat polttaneet hyppysensä vientikysymyksessään. Yhä valtavampana nousee Englannissa vaatimus ryhtyä kauppasuhteisiin Venäjän kanssa. Ranska ei kuitenkaan tahdo peräytyä ja Amerika pitää sormensa sopasta poissa virallisesti, samalla kun eräs yksityinen liikemies, Vanderlip, julistaa solmineensa huimaavan suuren kauppasopimuksen neuvostohallituksen kanssa. On sangen vaikeata saada selvyyttä tästä. Englanti tekee joka tapauksessa kauppaa Tallinnan kautta ja Amerika Muurmannitse. Tiedetään myös, että Ruotsista viedään, tietenkin Venäjältä saapunutta, kultaa sekä Lontooseen että New Yorkiin ja että uusi 45 milj. kruunun arvoinen kultalähetys on saapunut Tallinnasta Ruotsiin. Siinä on sitten kilpailua siitä kuka ensin myllyyn pääsee.

Ja hintain lasku painostaa edelleen. Yhdysvalloissa käyvät taistelua liikemaailman korkean hintatason kannattajat, joiden puolella maanviljelijät tarmokkaasti seisovat, ja alhaisen hintatason puoltajat, jotka rahaasiain viraston johdolla yhä tiukentavat luottoa. Hinnat Yhdysvalloissa ovatkin kokonaisuudessaan laskien alenneet 24,4 pros. viime keväänä vallinneista ja ovat nyt keskimäärin 70 pros. (?) korkeammalla kuin v. 1914, samalla kun pankkien tilikertomukset osottavat alkavaa helpotusta rahankireydessä. Sitä vastoin leviää Lontoossa pelko siitä, että diskonttoa pian tullaan ylentämään ja Ranskan lainan merkitseminen edistyy kovin laimeasti.

Europan pohjoismaissa, etenkin Suomessa, vallitsee synkkä mieliala. Ulkoa päin tuleva rauhattomuus luo pahaenteistä valoa yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Rautatielakko on puhkeamassa Ruotsissa ja laajoja lakkoja on Norjassakin joko uhkaamassa tai jo alkanutkin. Samaan aikaan täytyy teollisuuden yhä enemmän supistaa tuotantoaan ja hintain laskeminen levittää levottomuutta liikemiespiireihin. Eräs selonteko osottaa, että Ruotsin pankit ovat myöntäneet lainoja pörssipapereja vastaan 1,800 milj. kruunua, mutta näiden pörssiarvo on enää 1,300 milj.! Tanskassa ja Norjassa veisivät vastaavat laskelmat varmaan samallaisiin tuloksiin. Myös kunnat ovat kovassa lainain tarpeessa ja Ruotsissa on finanssineuvosto määrännyt pääomasäännöstelyä toimeenpantavaksi niidenkin lainoihin nähden. Norjassa on sitä varten perustettu erityinen kuntain pankki ja Tanskassa kuntain liitto yrittää ryhtyä samallaisiin toimiin.

Suuret veronmaksut odottamassa kynnyksellä katsellaan tietenkin tulevaisuutta huolestuneina, mutta pohjaltaan ei taloudellinen tilanne ole uhkaava Tanskassa, missä pääelinkeino, maanviljelys, kykenee pitämään talouselämää pystyssä. Sen sijaan voivat kyllä ulkomaan valtiolliset tapaukset luoda kaupunkielinkeinoihin jännitystä, jonka laajuutta ei voi arvata.

NEUVOSTO-KARJALASTA

Taloudellisen elämän järjestely

"Karjalan Kommuunin" mukaan on Karjalan vallankumouskomitea antanut Karjalan työkansan kommuunin kansantalousneuvostosta asetuksen, jossa sanotaan:

Karjalan työkansan kommuunin taloudellisen elämän sekä kihlakuntain ja kuntain paikallisten taloudellisten elinten johto ja järjestäminen kuuluu Karjalan työkansan kommuunin kansantalousneuvostolle.

Kaikki Karjalan työkansan kommuunin alueella nyt toimivat taloudelliset laitokset ja elimet alistetaan Karjalan kommuunin kansantalousneuvoston alaiseksi jolla on oikeus niiden uudelleen muodostamiseen tai lopettamiseen.

Muistutus: Muurmannin rautatie ja Oneaan tehdas ovat välittömästi kulkulaitoskansankomissariaatin ja korkeimman kansantalousneuvoston hallinnon alaiset.

Karjalan työkanson kommuunin kansantaolusneuvostoon kuuluu: Karjalan toimeenpanevan komitean kaksi jäsentä ja ammattiliittojen alueneuvoston kaksi edustajaa sekä kaikkien kansantalousneuvoston alaisten osastojen vastuunalaiset johtajat.

Muistutus: Osastojen johtajat nimittää toimeenpaneva komitea sopien siitä ammattiliittojen alueneuvoston kanssa.

Karjalan työkansan kommuunin kansantalousneuvoston puhemiehistön muodostaa viisi jäsentä, joista kaksi nimittää toimeenpaneva komitea ja kolme valitsee kansantalousneuvosto täysi-istunnossaan sekä vahvistaa toimeenpaneva komitea. Puhemiehistö huolehtii kommuunin taloudellisen elämän kehittämisestä ja sen hallinnon hoidosta.

Karjalan työkansan kommuunin kansantalousneuvosto jakautuu toistaiseksi seuraaviin osastoihin: puuteollisuusosasto, metalliosasto, erilaisten tuotantojen osasto, tie- ja rakennusosasto, kuljetusosasto, maatalousosasto, elintarveosasto, ulkomaan kauppaosasto.

Sitäpaitsi järjestetään puhemiehistön yhteyteen: teknillinen toimisto, tilasto- ja kontrollitoimisto.

Kansantalousneuvosto laatii perustuotantosuunnitelmat Karjalan talouselämän eri haarojen kehittämistä varten ja esittää ne Karjalan toimeenpanevan komitean tarkastettavaksi.

Kansantalousneuvosto valmistaa vuotuiset tuotanto- ja hankintasuunnitelmat Karjalan talouselämää varten seuraavaksi vuodeksi niin hyvissä ajoin, että toimeenpaneva komitea ennättää niistä neuvotella korkeimman kansantalousneuvoston kanssa ja vahvistaa ne noudatettavaksi.

Venäläiset lehdet kertovat, että Karjalan vallankumouskomitea on nimittänyt erinäisten perustettujen osastojen johtajiksi seuraavat henkilöt:

Metsäkomiteaan Nikitinin, metalliosastoon Sarmanin, tuotanto-osastoon Haapalaisen, tie- ja rakennusosastoon Mäkisen, kuljetusosastoon Abramovin, maatalousosastoon Mäen, halkomaan kauppaosastoon Hampfin, elintarveosastoon Gurjevin, teknilliseen toimistoon insin. Krjukovin, oikeusosastoon Terjoshkinin, hallinto-osastoon Danilovin, valistusosastoon Kudshievin sekä saman osaston suomalaisen jaoston johtajaksi Forstenin ja venäläisen Ostroviskin, työväen ja talonpoikain kontrolliosastoon Ohotinin, huoltoasiain osastoon Smolikovin, terveydenhoito-osastoon Fominin, tilastoliseen toimistoon Patavovin, posti- ja sähkösanomayhteysosastoon Letken, raha-asiainosastoon Kashorinin, sotilas-osastoon Rasumovskin ja työasiainosastoon Mönkkösen. Erikoiskomitean puheenjohtajaksi on nimitetty Lushkin.

Kansantalousneuvoston puhemiehistön puheenjohtajaksi on nimitetty Gylling, varapuheenjohtajaksi Pottojeff ja jäseniksi Nikitin, Gurjev ja Haapalainen. — TUT.

Tehkää ostoksenne niistä liikkeistä, jotka ilmottavat tässä lehdessä

JUTUN JATKOA

Esivalta ei tunne lakia

Pian sen jälkeen kun Suomen sosialistisen työväenpuolueen perustava kokous hajotettiin ja joitakin kokouksen osanottajia vangittiin, levisi Helsingissä huhu, että yksi vangituista, Sulo Vuolijoki, olisi ollut vartijansa kanssa ryypiskelemässä.

Kyllä vartijalle näkyy viina kelvanneenkin. Siitä kirjottaa Vuolijoki itse seuraavaa.

"Menimme erääseen ravintolaan — nimen jätän mainitsematta syistä, jotka heti selviävät — ja istuimme syrjäiseen, kodikkaaseen soppeen. Tilasimme päivällisen. Siinä odotellessamme kysyin:

"Onko herra Ruudman raittiusmies?"

"Een ole, ja kyllä se taitaa olla hyvin harva etsivä, joka sitä on."

"No sehän sopii", — sanoin minä — "en minäkään ole."

Viikaisimme toisiimme ja naurahdimme. Sitte kutsuin luoksemme hotellin palvelushengen ja minä sanoin, koettaen tekeytyä juuri sen näköiseksi kun olin ihmisten nähnyt olevan semmoisia asioita tilatessaan. "Saanko minä yhden pikkusen pullon valkosta terroria", — sillä nimellä olin tässä paikassa kuullut viinaa pyydettävän. Lempilapsellahan on niin monta nimeä.

Mutta minuun katsottiin hyvin oudoksuen, kohautettiin olkapäitä ja sanottiin: "Een minä ymmärrä mitään, eikä meillä ole mitään".

Ehkä me tulimme kuitenkin tästä liian surullisen näköisiksi vai mikä se lie hellyttänyt palvelushengen sydämen, koska hän hetken päästä tuli meidän luoksemme ja sanoi, että minua kutsuttiin puhelimeen. Kun minä menin, pisti hän pienen pullon taskuuni ja sanoi sen maksavan viisikymmentä markkaa. — "Mutta" — lisäsi hän vakavasti — "olkaa sen kanssa hyvin varovaisia, että en minä vaan joudu Katajanokalle."

"Jo nyt on maailma nurin, kun näinkin pienen tipan kanssa pitää varovainen olla" — tuumimme me Ruudmanin kanssa halveksien pulloa katsellen. Mutta synti ja häpea on tunnustaa, että kyllä se vaan oudoksestaan hyvältä maistui. Kiellettу hedelmä j. n. e. — sanotaan, ja tämä oli vielä niin moneen kertaan kiellettyä. "Kippis taas sen päälle!"

Mutta pianhan se loppui, vaikka sen kanssa olisi kuinka varovainen ollut. Ensimmäinen pullo piti vaihtaa toiseen.

Aika kului kuin siivillä siinä ryypiskellessä ja jutellessa.

"Minä olen ehdonalainen" — rupesin minä advoseeraamaan — "mutta en minä nyt mitenkään vapauspassini määräyksiä vastaan riko. Eihän voi tarkemman valvonnan alla olla kun minä nyt, kun poliisi lukee jokaisen ryypynkin minkä ottaa. Ja jos ei valtiollinen poliisi ole esivallan mielestä sopivaa seuraa, niin silloin ei ehdonalaisen seuraksi kelpaa tässä maassa enään mikään.'

Hyvin olimme myös yksimielisiä. Kolmatta pulloa alottaessa huomasimme olevamme samana vuonna syntyneitä. Silloin heitimme tietysti tittelit pois. Mutta nyt en vaan kuolemaksenikaan muista mikä hänen etunimensä oli.

"Mutta nyt minun pitäisi tilata lisää rahaa kotoa" — sanoin kuin ohimennen tuossa kymmenen korvilla.

"Kyllä se sopii" — sanoi Ruudman.

Nousin samassa ylös ja menin puhelimeen eteiseen. Soitin kotiin. Vaimoni hämmästys oli aivan rajaton tuntiessaan ääneni puhelimessa. Sanoin, että puolen tunnin perästä olisimme Seurasaaren sillan kohdalla — vaimoni asui jo kesähuvilassa, Seurasaaren luona — pyysin hänen olemaan siinä vastassa joku määrä rahaa mukanaan.

Kaikki kävi oivallisesti. "Mennään vaan automobiilillä hakemaan" — sano Ruudman.

Niin tehtiin. Kun olimme laskumme maksaneet, nousimme ylös, menimme kadulle ja otimme automobiilin, jolla menimme että hurisi Seurasaarta kohti. Matkalla ei meitä luultavasti kukaan nähnyt, siellä oli jotakuinkin pimeä.

Seurasaaren sillan luona oli vaimoni odottamassa. Hän pisti rahan kouraani ja kysyi:

"Lähdettekö te heti takasin?"

Aioin juuri vastata että lähdemme, kun Ruudman sanoi:

"Kuinka maisteri vaan tahtoo, kyllä me voimme mennä sisäänkin." Tietysti maisteri tahtoi. Ja niin mentiin sisään.

Verrattain myöhään yöllä tilasimme puhelimella auton kaupungista ja lähdimme Fabianinkatua kohden. Valmoni hätäili, että kun nyt vaan pääsisitte onnellisesti, mutta Ruudman lohdutti nauraen:

"Kyllä minä vastaan siitä, että ei poliisi korjaa!"

Ja yöllä sain sitte ensi kertaa eläissäni kokea, miltä tuntuu maata putkassa hiukan hiprakassa. Minusta se oli hauskaa. Naureskelin itsekseni hyvänpäiväisesti ennenkuin nukuin."

Seattle, Wash.

Ajan merkki

Jos tarkastamme työväenliikettä tänä päivänä ja vertaamme sitä vaan aikaan joitakin vuosia taaksepäin, niin näemme siinä suuren muutoksen parempaan päin. On astuttu jättiläisaskelin uutta yhteiskuntaa kohti. Eri työväenjärjestöt ovat vielä hajanaisia keskenään kiisteleviä ja osittain taantumuksellisia, mutta siitä huolimatta niiden sisällä on uusi virtaus, joka antaa niille sen käymistilan, jossa ne nykyään ovat.

Jos vaikka tarkastamme noita vanhoja ammattiunioita näin yleisen työttömyyden vallitessa ja seuraamme niiden kokous- ja muita keskusteluja, niin tulemme varmuuteen siitä, ettei niissä tehdään jo suurenmoista vaikkakin hidasta, kehitystyötä. Ei se vielä pinnalla näky. Unioissa tänä päivänä kistellään politiikasta ja seurataan mailman tapahtumia, vertailaan tämän maan unioliikkeen saavutuksia vanhan mailman työn ja pääoman taisteluihin; ihailaan voitoja, joita Europan työläiset ovat viime vuosina saavuttaneet ja niin edespäin. Muutama vuosi sitten vielä olivat uniot aivan huolettomia siitä mitä muualla mailmassa tapahtui, mutta pikkuseikat saivat kaikki huomion osakseen. Tupakkajutut olivat kömpelöitä sukkeluuksia ja pakinoita, lopeli oli suurin asia, josta joutui aikoina kannatti puhua. Mutta nyt ovat asiat toisin. Hyvin vähän, jos lainkaan, keskustellaan nyrkkeilyistä ja pallosankareista. Sen sijaan seurataan Venäjän työväen taisteluja, arvostellaan ja puolustetaan niitä uusia mailmaa mullistavia menetelmiä,joita työväenvalta Venäjällä on ottanut ja ottaa käytäntöön. Siten sykkii mailman työn sydän kaikkialla, olipa sitte johdossa Gompers, Scheidemann tai Branting. Kehitys tekee työtään esteistä huolimatta. Mailman aivot askartelevat suurissa kysymyksissä, ennustaen uutta aikaa.

Siksi ei olekaan syytä toivotto-

Edustajakokouksesta

Kaksi savolaista

Pyydän hieman vielä palata Miljoonanmarkan juttuun, vaikkapa se edellisessä numerossa onkin jo eliditty selostaa.

Jutun nimittäin lopullisesti setlasi kaksi savolaista, Tenhunen ja Boman.

Mikään kokous ei tietystikään ole täydellinen, ellei savolaisia ole mukana, ja ainakin tässä suhteessa kokouksemme on täydellinen.

Leveästi ja laveasti Matti finisti jutun, tehden sen niin perinpohjaisesti, että ammattiveli Suominen istui koko ajan kuin hehkuvalla hiiloksella paistettava, tuon tuostakin nousten puolittain seisovaan asentoon ja huudellen väliin yhtä ja toista. Matti kärhensi koko jutun, selosti sen alkuvaiheet, pohti rahan kurssia, otti henkisesti Bowersia kurkusta kiinni ja pudisteli armottomasti. Bowers, joka räpytteli silmiään ovensuussa, sai nyt suusanallisesti kuulla pari totuuden kirkasta sanaa. Bowers nimittäin oli aikuisemmin, kun mainitun rahaston lähettämisestä oli kysymys, kirjottanut sen tunnetun ilmiantokirjotuksensa, jossa ilmotti pankin nimen, osotteen ja muut asiaan kuuluvat seikat, ikäänkuin tarkotuksella että joku olisi voinut ottaa estetuomion ja siepata rahat pois ennenkuin niitä olisi ehditty lähettää Suomeen.

Hän osotti, että Miljoonanmarkan rahaston asialla oli keinotekoisesti kiihotettu mielet sellaiseen jännitykseen, että hassuintakin syytöstä voitiin pitää totena. Niinpä esimerkiksi kun Askeli nähtiin joku minuutti sitten menevän Suomisen kanssa käsikynkässä kahville, niin jotkut hätäilivät, että pitäisi asettaa vahti Askelia puolustamaan, jos Suominen aikoo siepata Askelilta sen Miljoonanmarkan rahaston kuitin ja sitten väittää, ettei siitä rahasta ole mitään kuittia saatukaan. Matti sai tästä huomautuksestaan lämpöiset kättentaputukset palkakseen.

Toimeenpanevalle komitealle tuli hätä, selitti Matti. Se lähetti rahat Suomeen. Valkoisten kätyrit tässä maassa ja Suomessa eivät siis voineet siepata rahoja vaan menivät ne perille kuten pitikin. Tätä juttua pohti Matti tunnetulla taidollaan höystäen ja suolaten Bowersia, niin että tämä lienee tuntenut olonsa kokolailla epämukavaksi. Kun suomustus oli päättynyt, tarttui Boman vielä samaan asiaan ja ikäänkuin suoritti loppusilityksen.

"Täss' Savon joukko taisteli ja joka kynsi kylmeni," lauleskeli joku asiaa tunteen kannalta pohtiva, siunaten, että savolaiset ovat Suomen heimon ylpeys ja kun kysyin hänen nimeään, lausui hän jonkin niin pitkän nimen, että vain Lapinlahdella on sellaisia, josta päätin, että ylistäjä oli kotoisin mainitun savolaisvaljakon kot'pitäjästä.

Boman lisäksi otti rinnastaan napin, joka osotti hänen antaneen osansa sosialistipuolueen päiväpalkkakeräykseen vaalitaistelun aikana, kehottaen erästä New Yorkin oikeistolaista viemään sen kotiosastonsa kokoukseen, jotta ei jauhettaisi sitä, ettei hän ole henkilökohtaisesti asiaa auttanut, lahja, jota asianomainen ujosteli ottaa vastaan.

Raivaajan arvostelu

Syrjälä ei ole kokouksessa. Eikä Moses. Luonto on pettänyt. "Nörvit rikki", selitti eräs itäläinen. Se oli vahinko. Kyllä Syrjälän olisi pitänyt tulla. Edes huvin vuoksi. Kansalla olisi ollut jotain sanottavaa hänelle. Kaikenlaisia asioita. Sekä mieskohtaisia että periaatteellista laatua. Kansainvälisiä suhteita koskevia ja kotoisia asioita.

Raivaajan arvostelussa käytti Sulkanen ensimäisen puhevuoron, jossa ikäänkuin teki kivijalan, johon arvostelijat voivat rakentaa. Hän osotti, että Mäkelä on vain juoksupoika Syrjälän ja Moseksen käsissä, "Syrjälän narri", kuten sanat kuuluivat. (Mäkelä kauntasi varpaitaan.) Sulkanen osotti Raivaajn periaatteellisen hataruuden, sen omaamat kehnot teoriat, sen kykenemättömyyden käsittää nykyhetken asioita, sen ruman ja alhaisen tavan käsitellä Venäjän kysymystä ja sen kysymyksen täydellisen ymmärtämättömyyden; hän kaiveli artikkeleita, jotka olivat periaatteellisesti arvottomia, hän osotti Raivaajan petoksellisuuden, sen uskottomuuden ja vilpillisyyden kansainvälistä työväenliikettä kohtaan ja arveli Mäkelän vain siksi, kun joutui hunsvottien ohjattavaksi, joutuneen pois siltä pohjalta, jolle oli asettumassa Canadassa.

Sitten lyötiin Raivaajan toimitusta halolla.

Edustaja Halko nimittäin (itäläinen muuten, Raivaajan entinen harras kannattaja) selitti asiantilaa idässä. Miljoonanmarkan rahastolla oli Raivaaja pelannut tähän saakka. Nyt se valti on mennyt. Ei vetele enää se ase. Mutta se veteli tietämättömän joukon keskuudessa jonkun aikaa, mutta nyt sekin ase on otettu pois.

Raivaajan toimitus kuulemma odottelee, että Venäjän neuvostohallitus kukistuisi. Se on sitä odottanut uskollisesti neljättä vuotta. Se on sille kuin ylkä — jospa vaan se kukistuisi, niin sittenhän taas voitaisiin paksusti. Halon puhe ei ennustanut Raivaajalle kassaregisterikellon kilisemistä. Hän sanoi, että valitettava velvollisuus Raivaajaan nähden on nyt sanoa, niin raatelevaa kuin se liekin, että "pois porvarilehdet työläisten kodeista!"

Menin huolestuneena kysymään Suomisen omaa mielipidettä tässä asiassa, sillä minusta tuntui siltä kuin olisi taloudenhoitajan aika herätä silloin kun kukkarosta puhutaan, mutta Suominen selitti, ettei se anna aihetta huolestumiseen. Selitti, että on pantava vastajulistus, jota ei tarkemmin selostanut. Tarkotti kai sanoa, että "pois sosialistilehdet työläisten kodeista ja Raivaaja tilalle." Mene ja tiedä.

Tuhkanen, ystävällinen mies, itse kohteliaisuus ja huomaavaisuus, toroi Raivaajan toimitusta ankarasti. Mutta hänen nuhteensa puettiin melkein ystävälliseen muotoon; hän hutki Raivaajan toimitusta isällisen navakasti. Toimeenpanevan komitean jäsenenä oli Raivaaja tuottanut hänelle monta kiusallista hetkeä. Milloin sitä pääsi oikomasta yhdestä asiasta, niin se oli jo toisessa tekemässä vilunkkia. Milloin sitä toroi valehtelemisesta ja väläytti sille totuutta, silloin se toisessa asiassa heitti kuperkeikkaa. Tämä murheen kryyni osasi temppuilla järjestetyn joukkotoiminnan kanssa lukemattomilla eri tavoilla. Ja niinpä tämä kohtelias, ystävällinen ja sopuisa henki ikäänkuin kaikkien muidenkin kohteliaiden miesten puolesta julisti lopullisen tuomion, joka päättyi siihen että periaatteellinen huligaanijoukko olisi niin ystävällinen ja lähtisi pois ja antaisi työläisten puhua kustantamassaan lehdessä asioita, jotka sille kuuluvat.

Boman esitti Raivaajan jäähyväiset suomalaiselle järjestölle.

Hän nimittäin oli saanut jouluaattona ilmestyneen Raivaajan, jossa julistettiin mahtipontisesti jäähyväiset kokoukselle ja selitettiin, että itsenäinen järjestö kantaa halvauksen siementä omassa veressään. Lapsihalvausta, tokasi joku. Artikkeli osotti että järjen lopullinenkin kipinä oli sammunut.

No, entäs vastaava toimittaja Mäkelä?

Mitäs sanottava hänellä oli?

Hän oli kadonnut.

Hän ei viitsinyt olla läsnä, kun arvostellaan ja annetaan tulevia ohjeita. Mäkelä ei ollut viimeisessäkään järjestön edustajakokouksessa, vaan lähetti Syrjälän edustamaan itseään. Tämä kai riittää kuvaamaan, ettei hänen isäntänsä välitä mistään joukkoliikkeestä, kun pakenevat huoneesta silloin kun työväenluokan elinkysymyksiä käsitellään. Toimivat siis kuin joku yksityinen, jolle ei merkitse mitään joukkopäätöksen ja niiden seuraaminen.

Lisäksi Alanne kaivoi oikeistoa, ilmeisesti, että se ei puhu mitään, ja se tuntee Raivaajan kannan niin tunnoksi, ettei viitsi lähteä sitä puolustamaan. Eivät ole riittävän rehellisiä vastatakseen siitä.

Mahdoton ymmärtää, miksi Mäkelä on tullut kokoukseen kun ei ole kuitenkaan läsnä silloin kun hänen toimittamansa lehden asioita pohditaan.

Taitaa käydä niin, ettei hän ikene lausua sanaakaan Raivaajan puolesta. Tupakkatunneilla on yrittänyt vetää punaista rasua "sosialismin" ympärille, mutta sitä kai ei uskalla tehdä kokouksessa, jossa asioista keskustellaan.

Raivaajan kanta on kehno, kun sitä ei viitsi edes oma sakki nousta puolustamaan.

Feidias.